

یادداشت

نظام سهمیه‌ای

از سیاست جبرانی تا اختلال در شایسته‌سالاری

محمدمقصود

پژوهشگر حقوقی

سهمیه در ذات خود ابزاری سیاستی برای جبران نابرابری‌های مشخص و قابل اندازه‌گیری است؛ ابزاری که مشروعیت آن به سه اصل وابسته است: زمان‌مندی، شفافیت و ارزیابی‌پذیری مستمر. هرگاه این اصول نادیده گرفته شوند، سهمیه به‌تدریج از هدف اولیه فاصله می‌گیرد و از یک سیاست حمایتی، به سازوکاری تبعیض‌آفرین تبدیل می‌شود که نه‌تنها عدالت را تقویت نمی‌کند، بلکه آن را تضعیف می‌کند. نقد پیش‌رو متوجه «اصل حمایت» نیست، بلکه ناظر بر تداوم بی‌ضابطه، انباشت سیاست‌های استثنائی و گسترش امتیازهایی است که از منطق جبران نابرابری خارج شده‌اند. نتیجه این روند، تضعیف شایسته‌سالاری و شکل‌گیری حس بی‌عدالتی در میان نسلی است که مسیر پیشرفت را نه شفاف می‌بیند و نه برابر.

سهمیه اینترگران؛ احترام به گذشته، مسئولیت در قبال امروز

سهمیه‌های مرتبط با اینترگران ریشه در شرایط خاص تاریخی و ضرورت حمایت از خانواده‌هایی دارند که هزینه‌ای ملی پرداخت کرده‌اند. این منطق اخلاقی و اجتماعی انکارکردنی نیست و هر تحلیل منصفانه‌ای باید آن را به رسمیت بشناسد. اما حتی این نوع حمایت نیز، اگر بدون بازتعریف متناسب با گذر زمان، تغییر نسل‌ها و تحولات اجتماعی ادامه یابد، ممکن است از کارکرد جبرانی خود فاصله بگیرد. پایدار ماندن احترام به اینترگری، مستلزم پویایی در سیاست‌گذاری است، نه ایستایی. سیاستی که دهه‌ها بدون ارزیابی اجرا شود، ناخواسته می‌تواند به فرسایش اعتماد عمومی و تضعیف رقابت سالم منجر شود.

انباشت سهمیه‌ها؛ وقتی استثنا به قاعده بدل می‌شود

در کنار سهمیه‌های حمایتی، مجموعه‌ای از سهمیه‌ها و امتیازات آموزشی و استخدامی شکل گرفته که هر یک ممکن است در زمان خود توجیه‌پذیر بوده باشند، اما در مجموع، منطق شایستگی فردی را از مرکز تصمیم‌گیری دور کرده‌اند. نتیجه این انباشت، تجربه‌ای مشترک در میان بسیاری از جوانان مستعد است: تلاش می‌کنند، اما احساس می‌کنند قواعد بازی برای همه یکسان نیست. این احساس، حتی اگر از نظر آماری به‌سختی قابل سنجش باشد، از نظر اجتماعی بسیار پرهزینه است؛ زیرا امید به پیشرفت از مسیر تلاش را تضعیف می‌کند.

امتیازات هیئت علمی؛ صورت‌بندی پنهان یک تعارض منافع

در قوانین رسمی آموزش عالی، عنوانی به نام «سهمیه هیئت علمی» وجود ندارد، اما در عمل، مجموعه‌ای از امتیازات آیین‌نامه‌ای –به‌ویژه در حوزه انتقال فرزندان اعضای هیئت علمی بین دانشگاه‌ها– کارکردی مشابه سهمیه ایجاد کرده‌اند. این امتیازات، با وجود برخی محدودساز‌ها، به‌طور کامل حذف نشده‌اند و اثر واقعی آنها در تغییر نتایج رقابت آموزشی انکارکردنی نیست. تفاوت اساسی این امتیازات با سهمیه‌های حمایتی در آن است که نه برای جبران محرومیت یا نابرابری اجتماعی، بلکه مبتنی بر موقعیت سازمانی و قدرت نهادی اعطا می‌شوند. از منظر حکمرانی، این وضعیت مصداق روشن تعارض منافع ساختاری است؛ وضعیتی که در آن یک گروه، هم در جایگاه سیاست‌گذاری قرار دارد و هم از پیامدهای آن منتفع می‌شود. حتی اگر دامنه شمول این امتیازات محدود باشد، اثر نمادین آن گسترده است؛ این پیام که نسبت سازمانی می‌تواند بر شایستگی فردی تقدم پیدا کند.

پیامدهای تدریجی، اما عمیق

ادامه این روند به‌تدریج به تضعیف انگیزه نخبگان، افت کیفیت نظام آموزشی و افزایش تمایل به مهاجرت منجر می‌شود. بسیاری از جوانان توانمند، نه صرفاً به دلیل جذابیت‌های اقتصادی بیرون از کشور، بلکه به دلیل احساس ناتوانی سیستم در تشخیص و پاداش دادن به شایستگی واقعی تصمیم به خروج می‌گیرند. در چنین شرایطی، اتهام «بخمه‌پیرویی» بیش از آنکه یک شعار احساسی باشد، به توصیفی از یک پیامد ساختاری تبدیل می‌شود؛ پیامدی که حاصل نیت بد نیست، بلکه نتیجه سیاست‌گذاری نادرست و اصلاح‌نشده است.

مسیر اصلاح؛ بازگشت به عقلانیت سیاسی

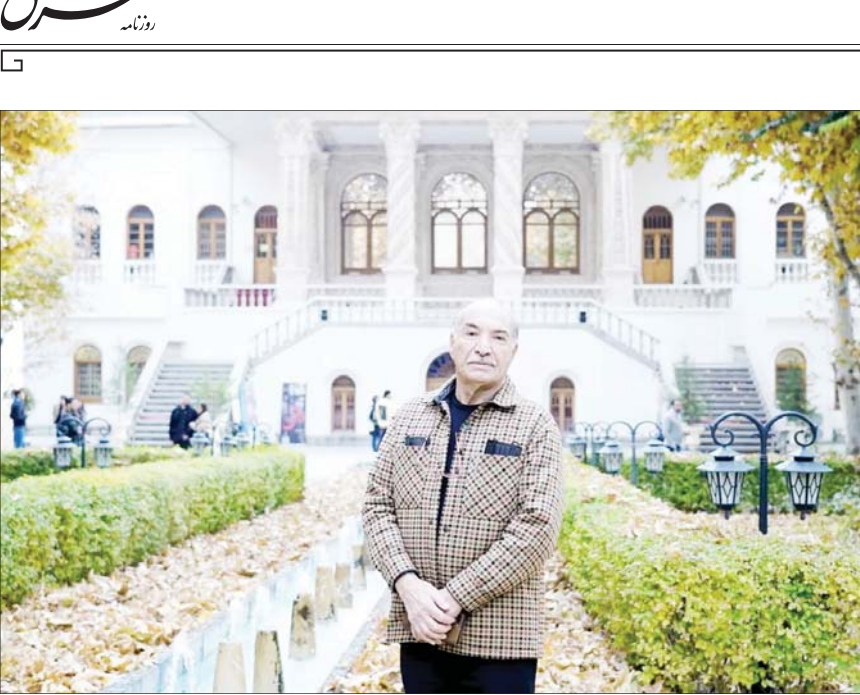
اصلاح نظام سهمیه‌ها به معنای حذف حمایت نیست، بلکه به معنای بازگرداندن آن به جایگاه درست خود است. این بازگشت، بدون هیجان و با چند اصل روشن ممکن است: زمان‌دارشدن همه سهمیه‌ها و امتیازات، ارزیابی شفاف و دوره‌ای اثر آنها، حذف یا اصلاح امتیازهای مبتنی بر تعارض منافع، و بازگرداندن شایستگی به‌عنوان معیار غالب تصمیم‌گیری. سیستمی که نتواند بهترین‌ها را جذب کند و به آنها احساس عدالت بدهد، ناگزیر هزینه این ناتوانی را در آینده خواهد پرداخت؛ هزینه‌ای که با سهمیه و هر امتیاز دیگری جبران نمی‌شود.

افقی:

۱- مشاجره و جروب‌حث- اداره امور استان با اوست
۲- از ابزار خوشنویسی- آتش‌گرفتن- پاسخ مثبت
۳- از سبزی‌های خوردنی- فیلمی ساخته ابراهیم حاتمی‌کیا
۴- نوک بی‌نوک- آگاه و بیدار و سیستم‌عامل متن باز محبوب بین برنامه‌نویس‌ها
۵- ادعای زیاده از حد- غذایی شامل برش ضخیم از گوشت گاو- نوعی اسباب‌بازی
۶- کشف‌کننده- زین و برگ اسب- ترکیب آبی و قرمز
۷- فلزی نرم و سبی- طمانینه- نشانه صفت تقضیلی
۸- ناشناس- شجاعت
۹- دندان سه‌وهان- مقبره‌های عظیم فراعنه مصر باستان- اختراع بینامین فرانکلین
۱۰- اسب سرکش- خرگوش عرب- نماز هنگام خسوف و کسوف
۱۱- نامی دخترانه- برادر اسدقدار در شاهنامه- پست‌نبیده
۱۲- رسوایی- دکان شیرینی‌پزی- من و شما
۱۳- موافق- نوعی بیسکویت ساده
۱۴- نام ماندگار موسیقی آلمان- آبدادن به کشتزار- خوشمزه
۱۵- زوج هنری و سینمایی البور هاردی- کمرور

عمودی:

۱- به وعده خود وفا نمی‌کند- حواله- پدر
۲- امر به گفتن دارد- برادر شیرازی- لقب امام محمدتقی(ع)- سنگ آسیاب
۳- حیران و سرگردان- آسوده و راحت- رمانی نوشته علی‌محمد افغانی
۴- ازدواج موقت- ورزیده و نیرومند
۵- دریاچه مصنوعی شهرری- سالی که در آئیم
۶- بیماری گشادشدن سیاهرگ- پاک از تهمت- اسب بارکش
۷- بسیار ضروری- سازی زخمه‌ای- تحت
۸- گوشت آذری- از مشهورترین اشعار نیما یوشیج- شکافته- موجود افسانه‌ای که به سرراغ زن زائو می‌آید

سینما به اتریش رفتیم. نگاه او با دیگران تفاوت داشت؛ به خاطر دارم او بعد از دیدن یک فیلم کوتاه که چیزی از آن نفهمیده بودم، تحلیل خوبی ارائه داد که این نشان از نگاه منتقدانه و منصفانه او بود. به همین دلیل تأکید می‌کنم که سینماگران در کنار آموزش‌های سینمایی باید نقد هم بدانند».

نظام‌الدین کبابی در فیلم‌های همچون «رخ دیوانه»، «شمعی در باد»، «دل‌شکسته»، «چهارشنبه خون به پا می‌شود»، «نارنجی‌پوش»، «خانه کاغذی»، «بغض»، «سوت پایان»، «بی‌سایه»، «چه خوبه که برگشتی»، «هزارپا»، «اشباح»، «چهل‌سالگی» و... فعالیت هنری داشته است. مراسم خاکسپاری نظام‌الدین کبابی امروز یکشنبه ۱۹ بهمن ساعت ۱۰ صبح در قطعه هنرمندان برگزار خواهد شد. همچنین مراسم یادبود او توسط خانه سینما با همکاری انجمن صابرداران روز دوشنبه ۲۰ بهمن ساعت ۱۵ تا ۱۷ در موزه سینما برگزار خواهد شد.

نظام‌الدین کبابی تا همیشه در ذهن دوستان و همکارانش در سینما ماندگار است. آدم مثبت و پرتلاشی مثل او دیگر تکرار نخواهد شد».

نظام‌الدین کبابی در سال ۱۳۲۲ در تهران متولد شد. او در گفت‌وگویی با موزه سینمای ایران از چگونگی آشنایی و ورودش به سینمای ایران صحبت کرد و گفت: «من به‌گونه‌ای رشد کردم که پیش از سال‌های دبیرستان با سینمای ایران آشنا بومد و خانواده‌هایی را می‌شناختم که ازجمله سینماداران و تهیه‌کننده‌های مطرح سینمای ایران بودند. پدر من با وجود اینکه فردی مذهبی بود، علاقه زیادی به سینما داشت و با دوستان خود همواره به تماشای فیلم‌ها در سینماها می‌نشست. در دوران دبیرستان هم‌کلاسی‌ام سهراب شهیدتالت بود که همسن‌وسال ما بود، اما نوع تفکرش با بقیه تفاوت داشت و بعدها یکی از بهترین کارگردان‌های دنیا شد. من و سهراب دوست داشتیم سینماگر شویم و برای همین برای ادامه تحصیل در رشته

به یاد یک هنرمند و صدابردار پیش‌کسوت

مصطفی‌ایزدی

مدیر تولید رادیو تلویزیون فارس عازم شیراز شد. او چندان در شیراز نماند، زیرا بین ایران و آلمان و برزیل قراردادی منعقد شده بود که یک سریال مشترک بسازند. نظام کبابی از طرف تلویزیون، سازنده بخش ایرانی این سریال شد. اگرچه سریال یادشده از تلویزیون ایران پخش نشد، ولی در آلمان و برزیل مورد استقبال قرار گرفت و او موفق به دریافت یک جایزه بین‌المللی شد. پس از پیروزی انقلاب، نظام کبابی کارهای خود را در تلویزیون به تهیه‌کنندگی و کارگردانی برنامه‌های معمولی محدود کرد تا بتواند در عرصه سینما از آموخته‌ها و تخصص خود که حرفه صابرداری سر صحنه بود، بهتر استفاده کند. امیر نادری، فیلم‌ساز پرآوازه، او را دعوت به همکاری کرد. ابتدا فیلم جست‌وجوی دوم یا بچه‌های جنگ در جنگ را با امیر نادری برای تلویزیون ساخت. صابرداری این فیلم با کبابی بود. پس از آن صابرداری سر صحنه فیلم سینمایی دونه را که امیر نادری برای کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان ساخت، بر عهده داشت. این فیلم با درخشش جهانی روبه‌رو شد. سومین کاری که با امیر نادری کرد، صابرداری سر صحنه فیلم «آب، باد، خاک» بود. پس از این فیلم، صدای سر صحنه در سینمای ایران متداول شد.

نظام‌الدین کبابی از آن پس به‌عنوان چهره‌ای آشنا در عرصه صابرداری سینما مطرح شد و هم‌زمان با کار در تلویزیون، در سینما نیز فعال و شناخته‌شده

۹		۳		۴
۲			۸	۳
	۵		۴	۲
۷			۵	
	۶	۳	۹	
	۹			۴
	۳	۶		۴
۴		۳	۱	۶
	۵			۳

۹		۱		
۶		۸	۱	
۸	۴	۷	۹	۳
		۶	۴	
۵				
	۸		۳	۷
۸				
۸	۳	۷	۱	۵
	۴		۵	
				۳

سودوکو سخت ۴۲۵۸

زمان پیشنهادی: ۴۰ دقیقه

قانون‌های حل جدول سودوکو

۱- در هر سطر و ستون باید اعداد یک تا ۹ نوشته شود. بدیهی است که هیچ عددی نباید تکرار شود.
۲- در هر مربع ۳×۳ اعداد یک تا ۹ باید نوشته شود و در نتیجه هیچ عددی نباید تکرار شود.

سودوکو ساده ۴۲۵۸

زمان پیشنهادی: ۲۰ دقیقه

سودوکو

سودوکو Sudoku یک واژه ترکیبی ژاپنی به معنای عددهای بی‌تکرار است و امروزه به جدولی از اعداد سرگرمی رایج در نشریات کشورهای مختلف به چاپ می‌رسد.

حل سودوکو ۴۲۵۷

۳	۸	۶	۱	۴	۲	۷	۵	۹
۴	۷	۱	۵	۶	۸	۲	۳	۱
۱	۲	۵	۳	۷	۴	۶	۸	
۵	۹	۱	۳	۸	۶	۳	۲	۷
۸	۴	۷	۲	۱	۳	۵	۹	۶
۶	۳	۲	۷	۵	۹	۱	۸	۴
۱	۵	۳	۶	۲	۱	۸	۱	۲
۷	۶	۸	۳	۲	۱	۹	۴	۵
۲	۱	۴	۸	۹	۵	۶	۷	۳

حل سودوکو ۴۲۵۷

۴	۸	۳	۱	۶	۲	۵	۹	
۵	۲	۳	۶	۷	۱	۸	۹	
۹	۶	۱	۵	۸	۴	۳	۷	
۲	۴	۳	۷	۱	۸	۹	۱	
۶	۳	۹	۲	۵	۸	۱	۲	۴
۷	۱	۸	۲	۴	۹	۵	۶	۳
۸	۵	۶	۳	۷	۹	۱	۲	۴
۳	۷	۲	۹	۵	۱	۶	۴	۸
۱	۹	۴	۸	۶	۳	۷	۵	